

Aðstoðin er að berast!

Í tveimur síðustu pistlum hefur verið beðið um atugasemdir, aðrar hugmyndir eða rökstudda gagnrýni á ýmsar þær tillögur, sem settar hafa verið fram í pistlum undanfarinna þriggja ára. Viðbrögð hafa orðið nokkur, en fleiri góðir áhugamenn um íslenskun læknisfræðiheita mættu gjarnan láta frá sér heyra. Upptalningu á tilnefndum eldri verkefnum lýkur í þessum pistli og lýsing á nokkrum viðbrögðum hefst.

Night terrors

Í 160. pistli var minnst á svefnröskun hjá ungum börnum, **night terror** eða **night terrors**. Stungið var upp á að íslensku heitin yrðu **naturógn**, **naturógnir**, **svefnógn** eða **svefnógnir**.

Erythema nodosum

Þetta fyrirbæri var rætt í 158. og 161. pistli, rauðir bólguþrimlar, sem komið geta fram í húð og stafa af ofnæmisviðbrögðum við vissum sýkingum og lyfjum. Tilgreind voru í stafrófsröð heitin **hnútarós**, **hnútrós**, **rósahnútar**, **þrimlaróði**, **þrimlasótt** og **þrimlaróðapöt**. Undirritaður taldi að heitið **þrimlaróði** dygði vel.

Reversibility test

Um er að ræða klínískt próf sem gert er hjá astmasjúklingum og þeim sem grunaðir eru um astma. Loffflæði er mælt með öndunarmæli fyrir og eftir lyfjagjöf. Við umfjöllun í 162. pistli var því lýst hvernig búa mætti til íslensk heiti með beinni þýðingu: **afturbatapróf**, **afturkræfnipróf**, **afturkvæmnipróf**, **gagnhverfnipróf**, **umhverfupróf** og **viðsnúningspróf**. Undirritaður stakk einnig upp á heitunum **bötunarpróf** og **meðferðarpróf**.

Tól og tæki

Í 162. pistli var rætt um **áhöld**, **verkfæri**, **tól** og **tæki**, sem undirritaður vill aðgreina á hefðbundinn hátt. Hann lagðist gegn því að spurningalistar og skráningargögn af ýmsu tagi væru nefnd **tæki**, á þeirri forsendu að orðið tæki hefði verið notað um vélar eða vélræn verkfæri. Hann lagði til að fyrrgreind hjálpargögn nefndust **rannsóknartól** eða **greiningartól**. Hér lýkur upptalningunni á eldri verkefnum og viðbrögð taka við.

Cerclage

Hildur Harðardóttir, yfirlæknir, sendi tölvupóst og sagðist greiða heitinu **hringsaumur** sitt atkvæði.

Reynir Tómas Geirsson, prófessor, sagðist einnig ánægður með það heiti, en vildi þó tryggja að heitið væri gegnsætt fyrir sjúklinga með því að nota heitið **leghálssaumur** um saum sem settur væri á legháls.

Svæsni

Guðmundur Georgsson, prófessor emeritus, benti réttilega á að oft væri hægt að þýða texta, þar sem enska orðið **severity** kæmi fyrir, án þess að nota íslenskt nafnorð. Dæmið: „The severity of her symptoms was such that she could not stay still.” yrði þá þýtt þannig: „Einkenni hennar voru það svæsni að hún gat ekki verið kyrr”. Að öðru leyti sagðist Guðmundur ekki amast við nafnorðinu **svæsni**.

Mobilization

Guðmundur var ekki sáttur við íslenska heitið **útleysing**. Hann hnykkti enn fremur á því að í íslenskum þýðingum úr ensku bæri að forðast „nafnorðahröngl”. Hann leysti þannig úr tveimur fyrstu notkunardæmunum í 194. pistli: 1. **ferð** (í stað útleysing) frumna úr beinmerg, og 2. **losun** (í stað útlosun) efna úr forðabúri í vefjum eða frumum í líffæri. Í 3. og 4. dæmi vildi hann nota sagnorð í stað nafnorðanna **virksun** og **ræsing**. **Losun** samvaxta (5. dæmi) og **liðkun** liðamóta (6. dæmi) sagðist hann geta sett sig við.

Number needed to harm

Uggi Agnarsson, hjartalæknir, sendi tölvupóst og sagðist sáttur við heitið **skaðatala**, en setti einnig fram heitin **miskatala** og **harmatala**. Nefna má að Íslensk orðabók Eddu tilgreinir að nafnorðið **miski** merkir *skaði* eða *tjón*, samanber *miskabætur*.

Number needed to treat

Uggi kom einnig með þá athyglisverðu tillögu að nota mætti heitið **fjöldapörf** um þann fjölda sjúklinga sem meðhöndla þarf til að tiltekinn árangur náist. Spyrja má þá hvort samsetningin **fjöldapörf til árangurs** gefi ekki vísbendingu um sambærilega lausn fyrir fyrra verkefnið: **fjöldapörf til skaða** eða **miska**.

Near-syncope

Loks vildi Uggi rifja upp nafnorðið **ómegin**. Íslensk orðabók Eddu segir frá því að orðið merki *magnleysi*, *öngvit*, samanber það að *líða* eða *falla í ómegin*.

Jóhann Heiðar
Jóhannsson

johannhj@landspitali.is

Jóhann Heiðar er læknir
á Landspítala Hringbraut.